

NIEUWSBRIEF

Maandelijkse uitgave, editie februari 2023

Nieuws van de Stichting

- **Eumedion: aandeelhouders moeten reële inspraak hebben op de wijze van vergaderen**

Aandeelhouders moeten reële inspraak hebben op de wijze waarop de aandeelhoudersvergadering (AVA) wordt gehouden. Het kan niet zo zijn dat het bestuur en de raad van commissarissen (RvC) geheel eigenstandig kunnen beslissen dat de AVA in fysieke, hybride of volledig digitale vorm plaatsvindt. Dit schrijft Eumedion in haar op 3 februari jl. ingediende reactie op het voorontwerp voor de wet 'digitale AVA'. Het voorontwerp bevat een permanente wettelijke grondslag voor een volledig digitale AVA, nadat de tijdelijke wet die dit tijdens de coronapandemie mogelijk maakte op 1 februari jl. verviel. Eumedion wijst er in haar commentaar op dat de ervaringen met een volledig digitale AVA in de periode 2020-2022 wisselend waren. De verantwoordings- en beraadslagingsfuncties van de AVA kwamen in die periode niet tot moeizaam uit de verf. Eumedion vindt het houden van een volledig digitale AVA in de omstandigheid dat zich geen pandemie of andere calamiteit voordoet in de toekomst daarom alleen onder voorwaarden toelaatbaar. Het houden van een volledig digitale AVA in 'normale omstandigheden' mag van Eumedion alleen als deze vorm een statutaire grondslag heeft, deze statutenwijziging de steun had van ten minste 75% van de ter AVA uitgebrachte stemmen en de toelaatbaarheid expliciet is besproken met de aandeelhouders (waarvan de conclusies zijn opgenomen in een reglement of protocol). Eumedion kan zich bijvoorbeeld voorstellen dat voor de jaarvergadering de fysieke of hybride variant wordt gekozen, terwijl voor een BAVA waarin uitsluitend kennis wordt gegeven van de benoeming

van een bestuurder de volledig digitale variant de voorkeur geniet. De volledige brief is te downloaden via:

<http://bit.ly/3HUYo6U>.

Uit het bestuur

- Tijdens zijn vergadering van 14 februari jl. besprak het **Dagelijks bestuur** onder meer het onderzoeksrapport van Reward Value over de effectiviteit van de 'say-on-pay'-wetgeving in verschillende landen, de stand van zaken met betrekking tot het AVA-seizoen 2023 en het richtlijnvoorstel 'Corporate Sustainability Due Diligence' (CSDDD) en de thematiek van het Eumedion-symposium 2023.

Activiteiten Commissies

- De **Onderzoekscommissie** en de **Werkgroep bestuurdersbeloning** bespraken tijdens hun gezamenlijke vergadering van 1 februari jl. het eindrapport van Reward Value over de effectiviteit van de 'say-on-pay'-wetgeving in verschillende landen.
- De **Juridische Commissie** hield op 27 februari jl. een extra vergadering over de stand van zaken met betrekking tot de CSDDD.

Komende activiteiten

- **16 maart 2023, Vergadering Dagelijks bestuur.** Op de agenda staan onder meer de bespreking van het conceptjaarverslag 2022 en het verloop van het AVA-seizoen 2023.

Nieuws uit Den Haag

- **Kabinet over het algemeen positief over Europese voorstellen om beursgang aantrekkelijker te maken**

Het kabinet staat over het algemeen positief tegenover het door de Europese Commissie

voorgestelde wetgevingspakket om beursnoteringen aantrekkelijker te maken en om de toegang van in het bijzonder het midden- en kleinbedrijf (MKB) tot extern kapitaal te verbeteren. Dit schrijft het kabinet in zijn op 3 februari jl. gepubliceerde beoordeling van de in december 2022 door de Europese Commissie gepresenteerde voorstellen om onder meer de prospectus- en marktmisbruikregels aan te passen en om een onderneming die haar aandelen wil laten verhandelen aan een zogenoemde MKB-groeimarkt toe te staan de aandelen te differentiëren naar stemrecht (zogenoemde 'dual class'-aandelen; zie ook Nieuwsbrief van december 2022). Het kabinet schrijft dat het groot belang hecht aan een verdere verdieping van de Europese kapitaalmarkt-unie ('CMU'). Een sterke CMU draagt bij aan de economische groei via efficiënte allocatie van kapitaal en aan financiële stabiliteit door een vergroting van het schokabsorberend vermogen van financiële markten. Het wetgevingspakket draagt hieraan bij. Het is, volgens het kabinet, wel van belang om de juiste balans te vinden tussen vereenvoudiging van de regels en het behoud van de integriteit van de markt en een adequate beleggersbescherming. Het kabinet vindt in dat verband sommige voorgestelde versoepelingen van de prospectus- en de marktmisbruikregels te ver gaan. Het zal dit ook in kenbaar maken tijdens de onderhandelingen over de voorstellen in de Europese Raad van Ministers. Het kabinet laat verder weten het richtlijnvoorstel over 'dual class'-aandelen voor 'MKB-groeimarktondernemingen' te steunen. Het heeft echter bedenkingen tegen de verplichting om de namen van aandeelhouders met meervoudige stemrechten openbaar te maken. In de onderhandelingen zal het kabinet daarom aandacht vragen voor de verhouding met de privacywetgeving (AVG).

- **Minister Weerwind: beleggers nemen geen beslissingen op basis van het 'country-by-country tax report'**

Het ligt niet voor de hand dat een rechter zal erkennen dat een belegger schade heeft geleden door een misleidend verslag inzake winstbelasting en bestuurders en commissarissen hiervoor hoofdelijk aansprakelijk zal stellen. Beleggers nemen beslissingen op basis van financiële

informatie die in de jaarrekening en/of in het jaarverslag is opgenomen. De beperkte cijfers in het 'country-by-country tax report' zijn onvoldoende om investeringsbeslissingen en dergelijke op te baseren. Deze opmerkelijke passage staat in de nota naar aanleiding van het verslag bij het implementatiewetsvoorstel richtlijn openbaarmaking winstbelasting. Minister Weerwind (Rechtsbescherming) heeft deze nota op 8 februari jl. naar de Tweede Kamer gestuurd. De minister lijkt in zijn antwoorden uit te gaan van de wat ouderwetse opvatting dat beleggers geen acht slaan op duurzaamheidsinformatie bij het nemen van beleggingsbeslissingen. Het eerlijk betalen van belastingen in de landen waarin de onderneming activiteiten heeft is namelijk voor steeds meer institutionele beleggers onderdeel geworden van het beleggingsbeleid. Daarnaast bepaalt Europese wetgeving (SFDR) zelfs dat zogenoemde duurzame institutionele beleggers erop moeten toezien dat de ondernemingen waarin zij beleggen zich houden aan de belastingwetgeving. Minister Weerwind acht het kansrijker dat partijen een succesvol beroep doen op de algemene onrechtmatige daad als een onderneming een onjuist beeld schetst waar zij belastingen betaalt en (bijvoorbeeld) een belegger daardoor schade lijdt. Een dergelijke vordering zal, volgens de minister, vooral tegen de onderneming worden ingesteld. Afhankelijk van de omstandigheden van het geval kan het mogelijk zijn om te concluderen tot aansprakelijkheid, schuld en ernstige verwijtbaarheid van een of meer individuele bestuurders. Mede naar aanleiding van deze antwoorden van de minister zal de Tweede Kamer nog een nieuwe ronde schriftelijke vragen organiseren. De Tweede Kamerleden zijn gevraagd om uiterlijk 14 maart a.s. hun inbreng voor het nader verslag aan te leveren.

- **Minister Kaag wil nog geen wettelijke verankering van uitgebreide 'verklaring omtrent risicobeheersing'**

Een zogenoemde verklaring omtrent risicobeheersing (VOR) moet betekenisvol zijn voor de gebruikers, uitvoerbaar voor de ondernemingen en controleerbaar door de accountant. Aan de hand van deze criteria zal minister Kaag (Financiën) beoordelen of

nadere wettelijke bepalingen nodig zijn om een dergelijke verklaring (ook wel 'in control statement' genoemd) bij ondernemingen af te dwingen. Dit schrijft de minister in haar antwoorden van 22 februari jl. op vragen van de Tweede Kamer over de vierde voortgangsrapportage van de kwartiermakers toekomst accountancy. De kwartiermakers toonden zich vorig jaar, in navolging van een onderzoek van de Universiteit Leiden, voorstander van een wettelijk verankerd statement waarin het bestuur verklaart of en in hoeverre de entiteit beschikt over effectieve en adequate risicobeheersings- en controlesystemen ten aanzien van operationele, compliance- en verslaggevingsrisico's. De minister van Financiën gaf er echter de voorkeur aan deze uitgebreidere versie van het al bestaande 'in control statement' (ten aanzien van uitsluitend verslaggevingsrisico's) in de Corporate Governance Code op te nemen. De Monitoring Commissie volgde de suggestie van de minister vorig jaar niet op, omdat de uitbreiding van de verklaring een controversieel onderwerp is waaraan ruimschoots tijd en aandacht moet worden besteed. Vooral de ondernemingsorganisaties VNO-NCW en VEUO toonden zich kritisch. Inmiddels heeft VNO-NCW aangegeven "een extra stap" te willen zetten ten opzichte van de betreffende bepaling in de huidige Code. Zij zal hiertoe in maart een bijeenkomst organiseren met alle schragende partijen van de Code en andere belanghebbende partijen (zoals de accountantsorganisatie NBA en het Ministerie van Financiën). De minister zal de uitkomsten van dit overleg toetsen aan de eerder genoemde criteria waaraan een werkbare VOR moet voldoen.

- **Kwartiermakers: accountancysector groeit naar meer openheid, maar is nog steeds afwachtend**

De accountancysector groeit langzaam maar zeker richting een meer open en kwetsbare beroepshouding. Tegelijkertijd is er op het vlak van cultuur nog veel werk te verrichten. Een voorbeeld hiervan is de nog steeds afwachtende houding binnen de sector. Dit schrijven de kwartiermakers toekomst accountancysector (Marlies de Vries en Chris Fonteiijn) in hun vijfde voortgangsrapportage die op 22 februari jl. door minister Kaag (Financiën) naar de

Tweede Kamer is gestuurd. De kwartiermakers vinden het hoopgevend dat de sector zelf de benodigde cultuurverandering van accountants gestructureerd aanpakt. Maar de kwartiermakers zijn tegelijkertijd van mening dat accountantskantoren nog te vaak geneigd zijn om zich te verschuilen achter (soms vermeende) belemmeringen in wet- en regelgeving, zoals de geheimhoudingsplicht en de Mededingingswet. De kwartiermakers herhalen in hun rapportage de oproep om de VOR juridisch te verankeren. "Zeker nu wij constateren dat de accountancysector stappen heeft gezet en blijft zetten op het gebied van de kwaliteit van de wettelijke controle, is het van belang dat ook andere partijen hun verantwoordelijkheden nemen", aldus de kwartiermakers. De kwartiermakers vinden verder dat het wetsvoorstel toekomst accountancysector moet worden doorgezet, ondanks het negatieve advies van de Raad van State. Een belangrijk onderdeel van het wetsvoorstel is de mogelijkheid van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) om accountantskantoren rechtstreeks verantwoordelijk te stellen voor meerdere ernstige tekortkomingen in individuele dossiers. De Raad van State heeft dit onderdeel ter discussie gesteld, maar de kwartiermakers vinden dit een "onontbeerlijk" element van het wetsvoorstel. Minister Kaag schrijft in haar begeleidende brief dat zij voornemens is het definitieve wetsvoorstel "rond de zomer" bij de Tweede Kamer in te dienen.

Nieuws uit Brussel

- **Europees Parlement akkoord met centraal toegangspunt voor ondernemingsinformatie**

Per 31 december 2025 moet er één centrale, Europese database operationeel zijn waarin alle financiële en duurzaamheidsinformatie van Europese beursgenoteerde ondernemingen is opgenomen. Deze positie heeft het Europees Parlement (EP) op 15 februari jl. ingenomen ten aanzien van het in 2021 gepresenteerde verordeningvoorstel van de Europese Commissie hieromtrent. Het doel van het voorstel is om de financiële en duurzaamheidsgegevens die Europese beursgenoteerde ondernemingen publiceren voor beleggers en andere belanghebbenden

beter toegankelijk en vindbaar te maken. De Europese Commissie had voor ogen om het voor iedereen gratis toegankelijke EU-brede gegevensplatform op 31 december 2024 gereed te hebben, maar het EP vindt dit te ambitieus. Het EP volgt hiermee de in juni 2022 ingenomen positie van de Europese Raad van Ministers. Net als de Europese Commissie en de Europese Raad wil ook het EP dat de Europese koepel van beurstoezichthouders (ESMA) de taak krijgt om het centrale informatiepunt te bouwen en te onderhouden. Het is de bedoeling dat alle informatie die de beursgenoteerde ondernemingen en financiële instellingen openbaar dienen te maken op grond van verschillende vennootschaps- en effectenrechtelijke verordeningen en richtlijnen in de database wordt opgenomen. Het gaat dan om informatie die nu al aan de nationale 'informatiepunten', zoals de AFM, moet worden verstrekt. Dit is bijvoorbeeld de financiële verslaggeving, koersgevoelige informatie, meldingen van substantiële shortposities en aandelenbelangen, prospectussen en biedingsberichten. Ondernemingen kunnen in aanvulling hierop en op vrijwillige basis andere, belangrijke informatie over hun activiteiten op termijn aan het informatiepunt aanleveren. Het EP vindt dat de nationale informatiepunten deze mogelijkheid vanaf 1 januari 2027 aan de ondernemingen moeten bieden. De Europese Raad denkt dat de nationale informatiepunten twee jaar langer de tijd moeten krijgen om hun informatiesystemen hierop in te richten. Onderhandelingsdelegaties van het EP, de Europese Raad en de Europese Commissie zullen de komende maanden proberen overeenstemming te vinden over de definitieve tekst van de verordening.

Ondernemingsnieuws

- **Huidige Philips-bestuurders zien af van 2022-bonussen, maar niet de voormalige bestuursvoorzitter**

In het licht van de prestaties van Philips in 2022 en om aan te sluiten bij de "ervaringen" van aandeelhouders hebben de RvC en het bestuur van Philips gezamenlijk geconcludeerd dat het passend was om af te zien van de 2022-jaarbonus en om de prestatieaandelen uit het langetermijnbonusprogramma (LTIP) 2020-2022 niet onvoorwaardelijk te maken ('vesten'). In lijn

met de contractuele verplichtingen die met de voormalige Philips-bestuursvoorzitter Frans van Houten zijn gemaakt, wordt aan hem wel een gedeeltelijke 2022-jaarbonus toegekend en zal een aantal prestatieaandelen uit de 2020-2022 LTIP 'vesten'. Dit schrijft de Philips-remuneratiecommissie in het op 21 februari jl. gepubliceerde Philips-jaarverslag. De huidige Philips-bestuursleden Roy Jakobs (voorzitter), Abhijit Bhattacharya (CFO) en Marnix van Ginneken (CLO) zouden op basis van hun 2022-prestaties op de individuele jaarbonusdoelstellingen en op basis van de langetermijn-duurzaamheidsdoelstellingen puur mechanisch gezien recht hebben gehad op een gedeeltelijke jaarbonus en LTIP-vesting. De RvC heeft het blijkbaar niet aangedurfd om de uitkomsten eenzijdig en discretionair op 0 te zetten, gelet op de zinsnede in het bezoldigingsverslag dat dit een gezamenlijk besluit van de RvC en het huidige bestuur was. Voormalig bestuursvoorzitter Frans van Houten voelde zich hier klaarblijkelijk niet aan gebonden. De voor 9 mei a.s. uitgeschreven AVA zal via haar adviserende stem over het bezoldigingsverslag een oordeel vellen over de handelwijze van zowel de RvC als de huidige en voormalige bestuurders.

- **Heineken creëert de facto winstrechtloze aandelen**

Heineken Holding zal geen dividend uitkeren op het 1,35%-aandelenbelang dat Heineken NV in Heineken Holding heeft verworven. Tegelijkertijd zal Heineken NV geen dividend uitkeren op eenzelfde belang dat Heineken Holding in Heineken NV houdt (van het totale belang van 50,005% dat Heineken Holding in Heineken NV houdt). Dit hebben de twee Heineken-ondernemingen in een zogenoemde kruisparticipatieovereenkomst op 16 februari jl. afgesproken. Het is voor zover bekend de eerste keer dat bij twee beursgenoteerde ondernemingen de facto winstrechtloze aandelen worden gecreëerd. De overeenkomst kwam tot stand in het kader van de verkoop van een deel van het aandelenbelang dat het Mexicaanse drankconcern FEMSA in Heineken en Heineken Holding houdt. Op 16 februari jl. kondigde FEMSA in het kader van een strategische heroriëntatie aan om haar

8,6%-belang in Heineken NV en haar 12,3%-belang in Heineken Holding binnen 24 tot 36 maanden van de hand te doen. Op dezelfde avond nog ging ongeveer de helft van FEMSA's belang in Heineken Holding en ongeveer 40% van het belang in Heineken NV in de verkoop. Heineken NV was zelf één van de kopers en zal nu 1,35% van haar eigen aandelen 'op de plank' blijven houden en zal datzelfde doen met het 1,35%-belang in Heineken Holding. Door de facto nu winstrechtloze aandelen te creëren, blijft er meer dividend voor de gewone aandeelhouders over. Tegelijkertijd is, door de verkoop van het FEMSA-belang, de handelbaarheid van de aandelen van beide Heineken-ondernemingen toegenomen en heeft Heineken NV door de ingekochte eigen aandelen meer ruimte om een vrij omvangrijke overnametransactie te doen zonder dat het meerderheidsbelang van Heineken Holding in Heineken NV verwatert. Mede om deze redenen werd de transactiestructuur door beleggers overwegend positief begroet. De Heineken-ondernemingen hebben met FEMSA afgesproken dat het Mexicaanse drankenconcern pas over 90 dagen verder kan gaan met de afbouw van haar belang.

- **ClientEarth stelt Shell-bestuurders persoonlijk aansprakelijk voor tekortschietend klimaatbeleid**

De elf Shell-bestuurders, waaronder de Nederlanders Dick Boer en Bram Schot, zijn aansprakelijk voor de schade die aandeelhouders lijden als gevolg van het onvoldoende beheersen van de klimaatrisico's. De internationale milieuorganisatie ClientEarth heeft daarom op 9 februari jl. een zogenoemde afgeleide schadeprocedure tegen de Shell-bestuurders bij de High Court of England and Wales aanhangig gemaakt. ClientEarth wordt hierbij gesteund door een aantal institutionele beleggers, waaronder het Zweedse pensioenfonds AP3, de Belgische vermogensbeheerder Degroof Petercam Asset Management en de Deense institutionele beleggers Dankse Bank Asset Management, Danica Pension en AP Pension. ClientEarth meent dat de bestuurders van het olie- en gasbedrijf hebben nagelaten een klimaatstrategie vast te stellen en uit te voeren die daadwerkelijk in lijn is met de doelstelling van het Parijse

Klimaatakkoord om de wereldwijde temperatuurstijging in 2050 tot minder dan 1,5°C te beperken. Volgens de milieuorganisatie hebben de Shell-bestuurders hiermee hun verplichtingen op grond van het Britse vennootschapsrecht geschonden. Op grond van het Britse vennootschapsrecht is een bestuur namelijk verplicht om de ondernemingsstrategie en het -beleid te richten op de bevordering van het bestendige succes van de onderneming en om daarbij een redelijke zorgvuldigheid, vakkundigheid en toewijding aan de dag te leggen. ClientEarth wijst erop dat Shells huidige energietransitiestrategie en CO2-emissiereductiedoelstellingen ontoereikend zijn om aan het Parijse Klimaatakkoord te voldoen. Hierbij wordt verwezen naar "toonaangevende externe partijen" die hebben berekend dat Shells totale CO2-uitstoot op grond van de huidige strategie in 2030 met netto 5% zal zijn gedaald, terwijl de rechtbank Den Haag in mei 2021 Shell een inspanningsverplichting heeft opgelegd om haar totale uitstoot in 2030 met ten minste 45% te hebben gereduceerd. ClientEarth heeft het Britse gerechtshof verzocht de Shell-bestuurders op te dragen een strategie op te stellen voor het beheersen van klimaatrisico's die in lijn is met de verplichtingen uit hoofde van het Britse vennootschapsrecht. Het is nog niet bekend wanneer het Britse hof de zaak zal behandelen.

- **B&S Group stelt onderzoek in naar werking interne controle en transacties met verbonden partijen**

Het senior management van B&S Group is betrokken geweest bij het aangaan van transacties met verbonden partijen welke niet in overeenstemming waren met het strikte beleid van de onderneming ter voorkoming van belangenconflicten. Dit is de voorlopige uitkomst van een onderzoek naar de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen en de bestuurspraktijken dat B&S Group had ingesteld naar aanleiding van verschillende mediaberichten van vorig jaar over mogelijke tegenstrijdig-belangtransacties. Naar aanleiding van deze voorlopige uitkomst hebben bestuursvoorzitter Tako de Haan en vicevoorzitter van de RvC Willem Blijdorp hun respectievelijke functies met onmiddellijke ingang neergelegd. Dit schrijft

het in Luxemburg gevestigde, maar aan Euronext Amsterdam genoteerde groothandels- en distributiebedrijf in een op 20 februari jl. uitgebracht persbericht. Vanwege het nog niet afgeronde onderzoek heeft B&S Group besloten om de publicatie van de 2022-jaarcijfers en van het 2022-jaarverslag tot nader order uitgesteld. De RvC heeft Bart Schreuders als bestuursvoorzitter a.i. aangesteld en Bert Tjeenk Willink als vicevoorzitter van de RvC. B&S Group blijft in een turbulente tijd verkeren nadat de AVA eind vorig jaar op voorstel van meerderheidsaandeelhouder (67,3%) Sarabel Invest de toenmalige president-commissaris Jan Arie van Barneveld ontsloeg, waarna ook onafhankelijk commissaris Kitty Koelemeijer aftrad (zie Nieuwsbrief van december 2022). Het ontslagvoorstel was het gevolg van de afwijzing van deze twee commissarissen van een indicatief bod van Sarabel op de activiteiten van B&S Group. Sarabel is het investeringsvehikel van de nu afgetreden commissaris Willem Blijdorp. Huidig B&S-commissaris Leendert Blijdorp (en zoon van Willem Blijdorp) is bestuurder van dit vehikel.

- **Imtech-curatoren dagvaarden oud-bestuurders en oud-commissarissen van Imtech**

De administratie van het in augustus 2015 failliet verklaarde Koninklijke Imtech voldeed niet aan de wettelijke eisen. De voormalige bestuurders die tot het voorjaar van 2013 bij de technische dienstverlener in functie waren, hebben daarom hun taken onbehoorlijk vervuld. Ook de toenmalige commissarissen hebben door de tijd heen volstrekt onvoldoende toezicht gehouden. Dit schrijven de curatoren van Imtech in hun op 2 februari jl. gepubliceerde 26ste verslag over het faillissement van Imtech. De curatoren hebben daarom de voormalige bestuurders en commissarissen gedagvaard voor de rechtbank Amsterdam. Het gaat onder meer om voormalig bestuursvoorzitter René van der Bruggen, voormalig CFO Boudewijn Gerner, voormalig president-commissaris Rudy van der Meer en de voormalige commissarissen Joop de Rooij, Ruth van Andel, Eric van Amerongen en Harry van Tooren. Curatoren Jeroen Princen, Paul Peters en Fouad El Houzi lichten in hun dagvaarding toe dat bij Imtech

sprake was van onbehoorlijk bestuur en toezicht. De curatoren laten dit alles uitmonden in een vordering waarbij van de voormalige bestuurders en commissarissen hoofdelijk primair het boedeltekort wordt gevorderd. De negen verzekeraars van de desbetreffende bestuurders en commissarissen hebben sinds 2018 het standpunt ingenomen dat zij geen dekking behoeven te verlenen omdat zij zouden zijn misleid door de bestuurders ten tijde van het aangaan van de aansprakelijkheidspolis. Hierover loopt nog een bodemprocedure tussen de bestuurders en de commissarissen jegens de verzekeraars. De Imtech-curatoren hebben ook nog vorderingen lopen tegen de voormalige financiers (waaronder ING Groep, ABN AMRO Bank en Rabobank), de KPMG-accountants van Imtech en advocatenkantoor De Brauw Blackstone Westbroek.

- **Stoelendans van accountantskantoren komt op gang**

Aangezien de meeste beursgenoteerde ondernemingen in 2014 en 2015 voor het laatst een nieuw accountantskantoor hebben benoemd, lopen de meeste ondernemingen momenteel tegen het eind van de wettelijk maximale 'zittingstermijn' van tien jaar van hun accountant. Een aantal beursgenoteerde ondernemingen heeft het selectieproces van een nieuw accountantskantoor inmiddels doorlopen en stelt de AVA voor een nieuwe accountant te benoemen. Uit de voordrachten die de beursgenoteerde ondernemingen de afgelopen maand openbaar hebben gemaakt, blijkt dat PwC tot nu toe het meeste 'marktaandeel' wint. ASML, Philips, Randstad en Ajax hebben hun aandeelhouders voorgesteld om de onderzoeksoopdracht van de jaarrekening de komende jaren aan dit kantoor te gunnen. EY heeft tot nu toe drie beursgenoteerde ondernemingen 'veroverd': Aegon, Sligro Food Group en Brunel International, terwijl KPMG Heijmans en Van Lanschot Kempen als nieuwe klanten heeft geworven. Deloitte heeft tot nu toe alleen SBM Offshore als nieuwe beursgenoteerde klant in de wacht weten te slepen. Bemoedigend is dat de meeste ondernemingen in de toelichting op het agendavoorstel ook de 'nummer 2' noemen, beschrijven welke andere kantoren aan de selectieprocedure hebben

meegedaan en wat de selectiecriteria waren. Het bovenstaande beeld kan nog verschuiven, aangezien naar verwachting nog meer beursgenoteerde ondernemingen (waaronder in ieder geval ING Groep en TomTom) de komende maanden een nieuw accountantskantoor voor benoeming door de AVA zullen voordragen.

Overige interessante zaken

- **NBA stelt definitieve, herziene handreiking vast over het optreden van de accountant in de AVA**

De accountant zal tijdens de AVA in zijn presentatie over de uitgevoerde controlewerkzaamheden primair aandacht besteden aan de kernpunten van de controle, de eventueel geïdentificeerde fraude- en continuïteitsrisico's, de manier waarop de groepscontrole is uitgevoerd, de toepassing van het begrip 'materialiteit' en andere belangrijke bevindingen uit de controle. De accountant kan ook andere onderwerpen in zijn presentatie opnemen als deze bijdragen aan het verdere begrip van aandeelhouders over de uitgevoerde controle. Het gaat dan om zaken die de accountant tijdens zijn werkzaamheden heeft "gezien" bij de onderneming. Hij kan dan besluiten om in zijn presentatie aandacht te besteden aan de (belangrijkste) in de management letter opgenomen controlebevindingen, de kwaliteit van de interne beheersing en administratieve organisatie, de interne beheersomgeving ('cultuur' of 'soft controls'), eventueel geïdentificeerde cyberrisico's en mitigerende informatiebeveiliging en bepaalde ESG-informatie. Dit staat in de definitieve herziene handreiking over het optreden van de externe accountant in de AVA die accountantsorganisatie NBA op 27 februari jl. heeft vastgesteld. Onder druk van ondernemingsorganisaties VNO-NCW en VEUO is de tekst van de definitieve handreiking enigszins afgezwakt in vergelijking met de consultatieversie die in november 2022 was gepresenteerd. Zo wordt in de definitieve versie bijvoorbeeld de zogenoemde ketenverantwoordelijkheid benadrukt. De accountant zal voorafgaand aan de AVA de president-commissaris informeren welke onderwerpen de accountant aan de orde zal stellen en aan welke onderwerpen het bestuur en de RvC geacht worden aandacht te besteden.

Daarnaast wordt benadrukt dat de accountant tijdens de AVA alleen uitspraken doet waarvoor tijdens de controlewerkzaamheden voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen ('deugdelijke grondslag'). Tot slot geeft de NBA de accountants mee om tijdens de AVA "heldere taal" te spreken, zodat de toelichting van de accountant in de AVA ook het gewenste effect heeft. De herziene handreiking is met ingang van boekjaar 2023 van toepassing, maar de NBA moedigt accountants, ondernemingen en aandeelhouders aan om deze al in AVA-seizoen 2023 te gebruiken.

- **ISSB stelt eerste twee verslaggevingsstandaarden vast**

De International Sustainability Standards Board (ISSB) heeft tijdens zijn vergadering van 16 februari jl. de eerste twee verslaggevingsstandaarden voor duurzaamheidsinformatie inhoudelijk vastgesteld. De eerste ('S1') gaat over de algemene vereisten voor de openbaarmaking van duurzaamheidsgerelateerde financiële informatie en de tweede ('S2') over de impact van klimaatverandering. De twee standaarden worden nu gefinaliseerd voor openbaarmaking in het tweede kwartaal van dit jaar. De twee standaarden zullen op 1 januari 2024 in werking treden. Volgens het op 17 februari jl. uitgebrachte persbericht zal in de bijlage van S1 een referentie staan naar de Europese verslaggevingsstandaarden betreffende duurzaamheidsinformatie (ESRS). Ondernemingen kunnen deze gebruiken "als een bron van guidance" zolang voor andere duurzaamheidsonderwerpen nog geen ISSB-standaarden zijn ontwikkeld en de ESRS voldoen aan de informatiebehoeften van beleggers. De ISSB en de Europese standaardzetter EFRAG zijn momenteel bezig om de terminologie in de standaarden zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. EFRAG heeft eerder al aangegeven dat het de bedoeling is dat wanneer ondernemingen ESRS toepassen zij automatisch voldoen aan de ISSB-standaarden. Japan, het Verenigd Koninkrijk en Australië bereiden momenteel wetgeving voor om hun beursgenoteerde ondernemingen te verplichten de ISSB-verslaggevingsstandaarden toe te passen.